

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto Rico, 4.—Extranger, 5

22 de Setembre de 1898

TERCER ANIVERSARI

DE LA MORT DE

IGNOCENT LOPEZ BERNAGOSI

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

dedica aquest recort

Á LA MEMORIA DE SON INOLVIDABLE FUNDADOR

FETXA MEMORABLE

Avuy es per LA ESQUELLA día de dol. Avuy fa tres anys que desaparegué del mon dels vius lo fundador d'aquest periódich nostre entranyable amich D. Ignocent Lopez Bernagosi, deixant entre nosaltres un recort que jamay lo temps lograrà borrar ni siquiera esmortuhir.

L' impuls de sas iniciativas, l' eco de sos concells viuhen y subsisteixen en aquesta casa, ahont sos exemples de probitat y conseqüència han quedat com un faro lluminós que 'ns guia en la lluyta y 'ns anima á proseguir lo camí ab tant entussiasme per ell comensat.

Al rendir aquest tribut á sa estimada memoria, LA ESQUELLA referma 'ls llassos que l' uneixen ab son fundador inolvidable, y 'ls que forem sos amichs pronunciém sobre sa tomba l' oració que 'ns dictan el cor y la conciencia:

¡Pau eterna al home honrat y laboriós!

LA REDACCIÓ.

CARTA OBERTA

AL EXCM. SR. D. MANUEL GIRONA

Senyor excelentíssim: No sé si pot haver tornat gayre content del últim viatge que ha realisat á la Vila y Cort, en compliment de sos debers de Senador del regne. Lo que sí suposo es que al empéndrel, aniria alegre, estufat, arxisatisfet, de tal manera que si las ilusions que l' home 's forja, tinguessin pes y 's facturessin com els equipatjes, y vosté no sigués un dels capitossos de la companyia del Nort, y no estigués per lo tant exempt de pagar tribut al despaig de bitllets, l' últim viatge li hauria costat un Potossi.

Vosté, portava, *nada menos*, que la regularisació de la Hisenda nacional, qu' es com si diguessem la salvació de la patria, puig ben sabut es que tots els mals que l' afligeixen, reconeixen per causa la ruína de la Hisenda.

Ja me 'l figuro, donchs, pujant al tren ab tota l' agilitat de un jove de 83 anys (si n' hi conto algún de menos, dispensi), y depositant lo preciós maletí sobre 'l mateix assiento, pera sentir durant tot lo viatge 'l seu contacte, més agradable y afalagador que contacte de femella, perque dintre del maletí hi portava un senzill plech de paper, resúm y fruyt de llargas horas de treure comptes y combinar cálculs y expremere tota la sustancia á la regla aritmética del interés compost. Y aquell senzill plech de paper era 'l tresor més gran que ha brollat may de la seva fecunda fantasia, posada en exercici, no en profit propi y personal com de costum, sino al servey desinteressat de la nació.

Diguemho de una vegada: en aquell senzill plech de paper hi anava contingut un plan complert per unificar lo deute nacional y extingirlo completament en l' espay de 90 anys, imposant al país, durant aquest temps, sacrificis menors encare que 'ls que vé obligat á soportar ordinariament pel servey anual dels deutes existents, inclús els de carácter perpétuo.

Motius tenía, donchs, d' estar ben estufat del seu gran invent financier.

Ni en Peral, quan se figurá haver trobat el submarí que portava 'l seu nom, ni l' apotecari Daza quan en plena guerra extranjera, cregué haber descubert un explossiu y un medi especial de utilizarlo, pera destruir en un tancar y obrir d' ulls lo poder colossal dels Estats-Units, tenían tants motius com vosté pera cantar victoria.

¿Qué tenen que veure la Física sempre falible, ni la Química, que á lo millor fá figa, ab lo positiu valor de una ciencia tant exacta com es l' Aritmética? En Peral y en Daza no sigueren més que un parell de visionaris. Per aixó prompte hagneren de devorar l' amargor del desengany.... mentres que vosté....

¡Ah! Jo me l' imagino 'l seu viatge per aquella línea que vosté mateix vá construir, y que va ser, ja llavoras, en aquells temps llunyans la base sólida y segura de la seva inmensa fortuna. Cómodament repantigat en l' assiento, al compás de la trepidació del tren en marxa, afalagada l' orella pels esbufechs que fá la locomotora quan puja aquellas pendents inverossímils en las quals s' han reventat tants accionistas y s' ha salvat vosté: vejent entrar los raigs del sol tant prompte per las finestras de la dreta del wagó com per las de la esquerra per efecte de aquellas curvas contínuas, que multiplicant la llargada del trassat, multiplicaren l' import de la construcció que vosté s' havia emprés; ja me l' imagino, repeteixo, evocant los recorts de aquella época de lluytas, coronadas per l' éxit, pensant que la sort no 's mostra may esquerpa ab els homes que al domini complert de la regla del interés compost, reuneixen lo perfecte coneixement de las reglas de la gramática parda.

—Si jo—'s diria—vaig triunfar llavoras, á despit de tantíssimas contrarietats acumuladas ¿no triunfaré avuy en lo méu propósit de salvar á la nació espanyola, regularisant la seva Hisenda?

Cap al tart, á la incerta llum del crepúscul, s' endormiscaria com un nen, y las fadas de la fortuna 'l bressarian entre 'ls seus brassos, combinant tota mena de somnis dolsos per afalagarlo.

Vosté 's veuria mort y al mateix temps viu per tota una eternitat. L' Espanya, en la seva nova era de prosperitat y de riquesa, hauria berrat per sempre mes lo recort de l' *inmortal Girona*, corresponent á l' época perillosa de las épicas llegendas pera deixar subsistent y ocupant tot lo lloch degut á *Girona l' inmortal*, autor de la salvació de la patria, per medi de la regularisació de la Hisenda.

Veuria lo seu cos descansant al fons de la cripta, que per obra y gracia del felís D. Jaume, te preparada en la Catedral bassílica barcelonina, y al mateix temps contemplaria la seva imatge sempre voltada de ciris y venerada en un dels principals altars fent la competencia al Sant Cristo de Lepanto.

Tot un aixám de fidels perteneixents á las classes mes acomodadas de la societat, permanexerian horas enteras postrats als seus peus, implorant un raig de llum de sas grans inspiracions financieras; y 'l día en que 's cumplís l' aniversari de la seva mort, se faria festa nacional, la *bolsa* suspendria las sevas operacions, y en lo lloch mes visible del gran saló del *bolsín*, un pare jesuíta, en representació de las corporacions relligiosas mes opulentas cantaria las sevas alabansas:

—¡Honor y gloria eterna á San Manuel, que en los moments mes crítichs y anguniosos per que ha atravesat may la nació espanyola, va lograr salvarla!...

¿No es cert, Senyor excelentíssim, que aquesta espléndida apoteósis, va representárseli en somnis,

PER QUÉ BARCELONA NO FA FESTAS

—Creu que jo ho sento moltíssim, pero es la vritat, Mercé:

entre gas, consums y... etcétera, no 'm deixan diners per ré.

mentres se dirigia á Madrit, en compliment de sos debers de Senador del regne y obehint al impuls dels sentiments patriótics mes desinteressats, portant tancat al maletí com preciós tresor, lo seu plan cumplert de unificació del deute y regularisació de la Hisenda?

Lo somni aquest va prolongarse, fins quan estant despert, rebotia 'l seu carruatje per l' empedrat dels carrers de Madrit; fins quan entrava, radiant de legitim orgull com un nou redemptor, al Palau de donya Maria de Molina, ahont lo Senat celebra las sevas sessions; fins en lo moment, en que la presidencia va dir solemnement:

—El Sr. Girona tiene la palabra.

No mes que fins llavoras.

Després havia de sobrevenir lo mes amarch dels desenganys. Aquell treball tan fundament meditat sigué com sermó en desert, no trobá eco. Los senadors que no s' adormiren sentint aquell cúmulo de xifras per ells sempre abrumadoras, tocaren l' ase donant mostrars del seu disgust.

Y 'l Ministre de Hisenda, en lloch de acullir ab simpatia un projecte que venia á sentar las bases de la nostra regeneració económica, vosté ho sab, senyor Girona, lo que li va dir y 'l tó ab que va dirli.

Ab una mica mes s' expressa ab las següents paraulas:

—Ja veurá, Sr. Girona, no 'ns vingui á rompre las oracions que altres mals-de-cap tenim. Sápigas que l' arreglo de l' Hisenda no es cosa dels senadors, sino dels ministres, y per lo tant, lo millor que pot fer es no ficarse en lo que no li importa.

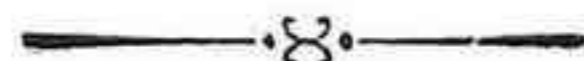
Si vosté Sr. Girona 's diu Manuel, lo ministre de Hisenda sagastí, en aquest punt va dirse *Miquel*. Arrepléguil, Sr. Girona y fiquil al maletí, junt ab lo projecte.

Naturalment, que si en lloch de ser monárquich, y veure's per consegüent obligat á respectar lo poder personal de las oligarquias que s' han apoderat del govern de la nació, professés las ideas republicanas, hauria pogut alzar el *gallo* y fer arrepentir al ministre del ram de haverli donat una contestació tan desconsiderada. Avuy no li queda mes remey que fastidiarse.

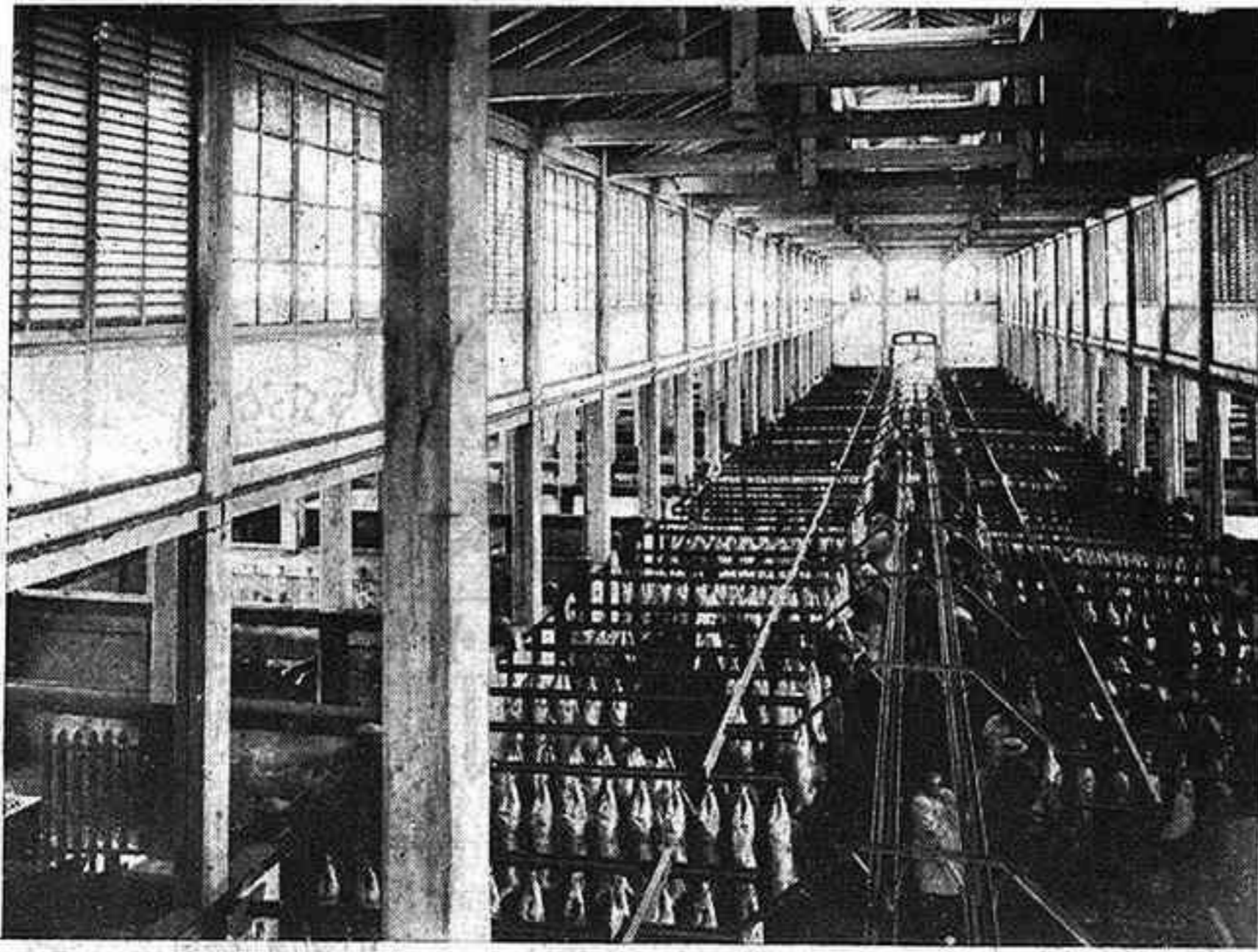
Respecte al seu plan de Hisenda, ja que 'l Senat va negarse fins á pendre'l en consideració, fassi una cosa: posil en música y executil. Vosté ray que sab tocar el violí...

Si promet assistir á la seva primera audició, dat que vosté tingui l' amabilitat de convidarlo, son afectíssim S. S. que l' estima fins al cel, pero á la bossa no hi toquem:

P. DEL O.

MATADERO DE BARCELONA

La quadra principal.

BARCELONA
Y 'L GAS

EL GAS (*parlant sol:*)

—Pues senyor, jo no vull ser menos que 'ls altres.

S'apuja 'l pa, s'apuja el vi, s'apuja 'l petroli, s'apuja 'l tranvía...

¿Perqué no haig d'apujarme jo?...

Hasta s'ha apujat el tabaco... ¡'l tabaco, que no fa més que donar fum!...

¿Y jo que dono llum hauria de quedar-me enrera?... No ho puch permetre.

Ja sé que l'augment del meu preu no esta massa justificat, en las actuals circumstancies; pero ¿y 'l de las otras cosas? ¿qué ho está gayre per ventura?

Es clar que l'encariment dels articles de primera necessitat may es rebut ab aplausos; pero no importa: á la ocasió la pintan calva y ara es moda augmentarho tot.

¿Qué diuen els demés per cohonestar la seva puja?... Que 'ls cambis, que 'ls transports, que las farinas, que 'ls impostos...

Seguiré 'l seu exemple, y molt será que lo que á n'ells els ha anat bé á mí'm surti malament... Veyám, contémho. —

(*Treu un llapis y comensa á fer números sobre 'l paper.*)

L'endemá.

EL GAS Y BARCELONA:

—Deu te guardi, noble ciutat, assilo de la hidalguía, planter de...

—Ja conech que vols demanarme alguna cosa.

(Fotografias especiales de LA ESQUELLA)

Lo Director en lo seu despaig.

—¿En qué m' ho coneixes? ¿En la mala cara que faig?

—No: de mala cara prou que 'n fas sempre. Aquests piropos, aquestas alabansas...

—En efecte. (*Molt compungit.*) Tinch el sentiment de participarte que desde 'l mes que vé pujo de preu.

—¡Hola! ¿Y aixó?

—M' hi veig obligat. (*Cantant, com qui recita una lliçó:*) Els cambis, els transports, lo cost dels carbons, l' augment dels impostos...

—¡Ay, qué la sabs llarga! Tú lo que t' haurás dit es alló que sol pensar molta gent: A riu revolt...

—T' equivocas: més sentiment ne tinch jo que tú d' aquesta desagradable novetat; pero 'ls cambis, els transports, el preu dels carbons, l' augment dels impostos... (*Somica.*)

—Vaja, no ploris, que no n' hi ha per tant. Jo hi sentit parlar de beneficis que arriban al 40, y al 50, y al 60 per cent.

—¡Calumnias!

¡Gent que 'm vol mal!... Prou que 'l podria donar aquest rendiment el negoci: pero 'ls cambis, els transports, el preu dels carbons, l' augment dels impostos...

(*Barcelona completament aburrida gira l' espatlla al Gas y se'n va á pendre l' ayre.*)

**

EL GAS (*altra vegada sol:*)

—Aixómarxa com una seda... Dos, tres, quatre... No m' hi penso més: posat á ferho, fémho de debó. ¿Qué 'n treuria d' enredarme per una tonteria?

Tres, quatre, cinch... Está decidit: aumentaré 'l preu de sis céntims per metro cúbich, y ¡viva la Pepa!

¡Ey! Aixó per ara. Perque si la cosa va bé y Barcelona s' hi acostuma ¿per qué un altre dia no haig de poguer apretar una mica més?

(*Rhent y sucant la ploma per comensar á extendre recibos:*)

¡Els cambis, els transports, el preu de's carbons, l' augment dels impostos!...

EL GAS:—Buenas.

BARCELONA:—¡Hola!... ¿Tú per aquí?

—Vinch á cobrar.

—¡Qué! (*Examinant el recibo*) ¿Jo hi gastat tant gas?

—Com á gastar, potser n' has gastat menos que 'l mes passat; pero recórdat dels sis céntims d' augment per metro cúbich y del deu per cent d' impost de guerra...

—¿De manera que... (*Horroritzada.*) ¿Tot aquest reguitzell de pessetas t' haig de donar?

—Ja vaig tenir l' honor de avisarte...
 —Té, té, cobra, pero...
 —¿Pero qué?
 —Ja 'n parlarém quan sigui l' hora.

**

Vuyt días més tart.

BARCELONA (després d' haver rumiat la mostra y de consultarho ab la familia y 'ls coneguts:)

—Gas, al cap som.

—¿Qué passa?

—¿Sabs aquell recárrech que vas posarme? Trobo que no 'm convé.

—¿No? (*Molt afligit.*) ; Pero, filla meva, si es indispensable! Els cambis, els transports...

—Y 'l preu dels carbons y l' augment dels impostos... Ja me 'n recordo. No 't cansis, que no 'm vencerás. M' hi mirat el portamonedas, y res... que aquests sis céntims no puch pagarlos.

—Pero...

—Es inútil: primer tornaré á las espelmas, ó á las llumaneras... ó á viure á las foscas, qu' encare 'm sortirà més barato.

—Fém una cosa. En lloch de sis céntims ¿posemho á quatre?

—No estich per quatres! ¡Cap! Vull tornar al preu antich.

—¡Impossible, dona, impossible!

—¿Cóm impossible? Avants deyas que dels sis

céntims no 'n podías treure res. Vinch á reclamar, y desseguida me 'n rebaixas dos. ¿Me 'ls haurias tret si jo no arribo á formalisarm'hi?

—Bé, si; pero 'ls cambis, els transports, el preu dels carbons...

—Nada, nada: á suprimir l' augment.

—Ja 't trech dos céntims!

—Més... més!

—No pot ser!

—Si!

—No!

**

Y aixís están actualment el Gas y Barcelona. Regatejant.

A. MAROH.

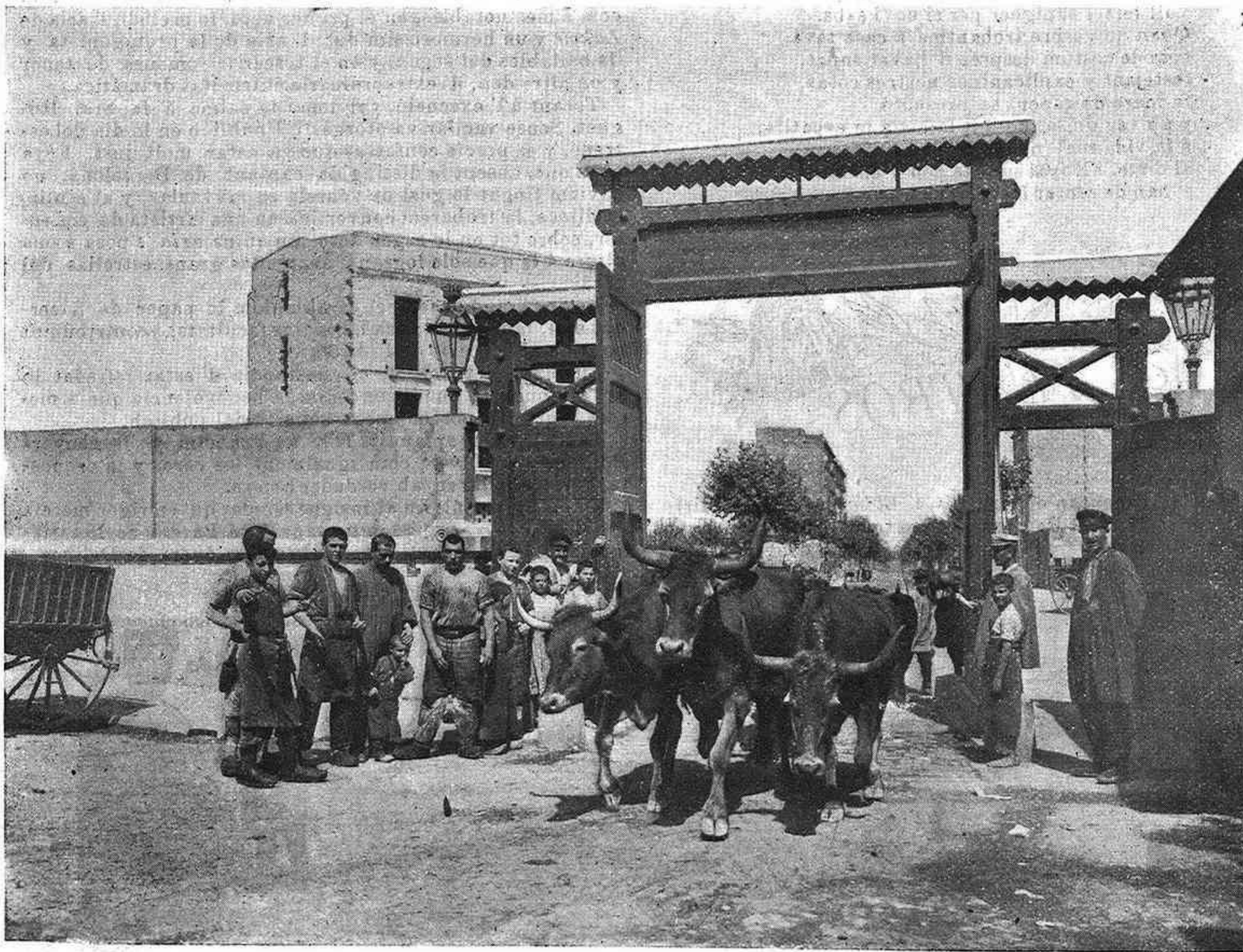
RECORDANSAS

Recordo bé, m' aymia, 'ls jorns felissos, passats á ton costat...

¡Qu' es bonich recordar quan la memoria, conserva recorts grats, del temps que com un somni de ventura, fugí, per no tornar!

Me sembla avuy: encar sobre ma galta, conservo de tos llabis de coral, lo foch d' aquell petó: lo primer óscul, que com proba d' amor me vas donar.

MATADERO DE BARCELONA

(Fotografia especial de LA ESQUELLA)

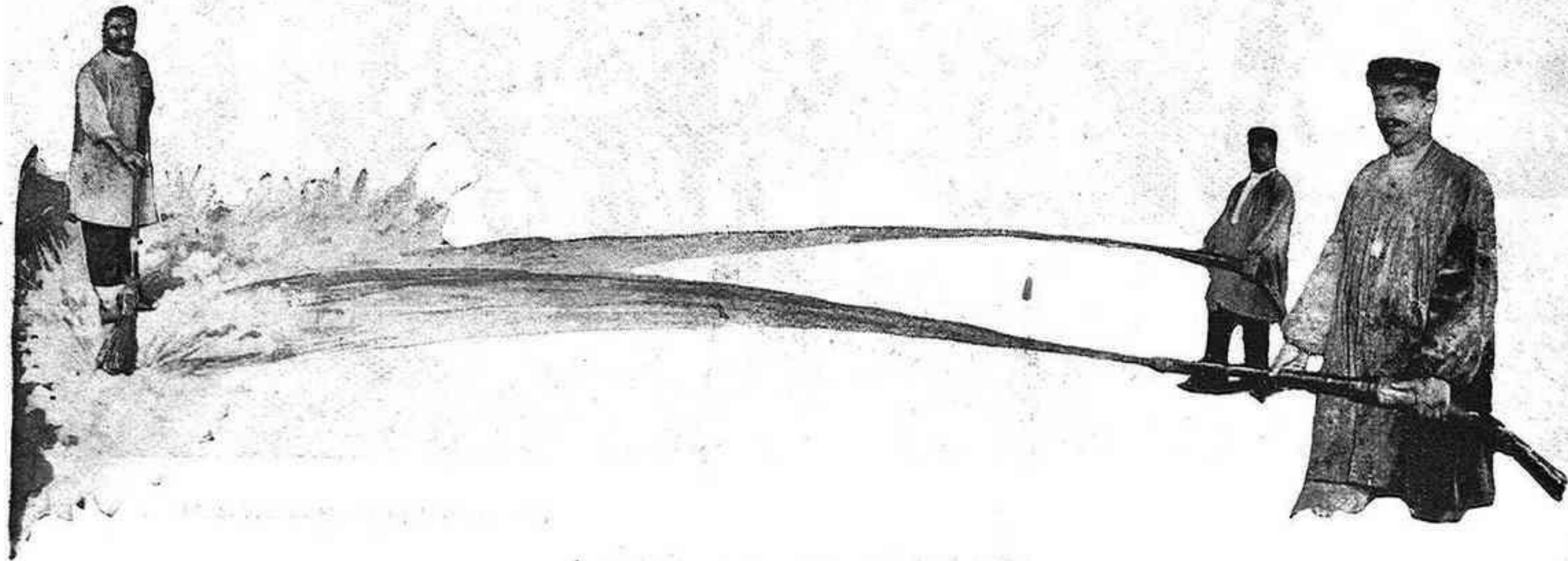
Entrada d' un remat de bestiar.

Era de nit: la lluna magestuosa,
 inundant nostres rostres ab sos raigs,
 vetllava ta puresa immaculada,
 mirantnos fit á fit desde l'espai.
 Recordo bé qu' un llas indisoluble
 ab tos brassos y 'ls meus varem formar:
 que boig d' amor, mos tremolosos llabis,
 cercaren consol grat....
 y un petó van donar, que al recullirlo,
 l'eco va publicar.
 Los ulls fixos á terra, avergonyida;
 un rato vas quedar,
 com duptant si aquell bes per tú era afronta,
 ó havias de torna'l.
 Cregueres, y ab rahó, qu' era lo lógich,
 estar tots dos á tants,
 y un según bes, molt dols, plé d' armonia,
 lo silenci trencá.
 Llavoras á la lluna li passava
 un núvol pel davant.
 ¡Ay, si 'n tinch de recorts! Aquellas tardes,
 quan lo sol ja cansat d' iluminar,
 se perdía de vista... aquellas tardes,
 que tenint jo tas mans entre mas mans,
 jurantnos ferm amor, las aurenetas,
 sentiam pel voltant raudas xisclant,
 quan sechs los llabis de petonejarnos,
 sobre ma espatlla 'l cap,
 somrihent deixavas caure, amanyagava
 de ditxa transportat,
 ta cabellera d' or, tota anellada,
 volguent probar en va,
 desfer, jugant, las capritxosas ondas
 de ton cabell suau....
 Recordo bé m' aymia; fes memoria,
 qu' es bonich recordar
 per endolcir los dols d' aquesta vida;
 y allunyar nostres penas y pesars....
 Pero 'l recort més grat que de tú guardo,
 vull fertel sapiguer per si no 'l sabs.
 Quan un vespre trobantme á casa teva,
 com de costum després d' haver sopat,
 festejant y explicantnos nostres cosas,
 ta mare de repent se presentá,
 y ab veu dolsa, posant la ma á ta espatlla,
 á la vida real 'ns feu tornar,
 al dirte: «Noya: son las deu y encare....
 s' han de rentar los plats.»

Q. MALLEU.

Ja hi som.
 Avuy s' inauguran dos teatros: l' *Eldorado*, ahont, dirigida per en Manuel Rodriguez, hi actuará una companyia cómic-hírica, en la que hi figuran artistas de tant valer

Fent baldeig.

com las Sras. Fernani, García y Fernandez y 'ls Srs. León, Fernandez y Soler, y 'l *Gran-Via*, que 's dedica també al mateix género y conta ab la Conxa Martinez, en Riquelme y altres artistas no menos apreciats.

Dissapte de la próxima senmana s' obra 'l *Romea* completament restaurat; tan ben restaurat, que diu que sembla nou.

En la companyia s' hi han agregat casi tots los mes notables elements del Teatro catalá: Sras. Mena, Palá, Monner y Clemente y Srs. Soler, Goula, Virgili, Fuentes, Santolaria y altres, dirigits pels primers actors D. Enrich Borrás y D. Jaume Capdevila.

¡Amunt sempre, y salut y prosperitat!

NOVEDATS

Si encare hi ha algú que posi en dupte que del extranjer lo dolent ens arriba desseguida y lo bo no acaba may de venir, aquí té l' ópera *Lakmé* per demostrarli.

Catorze ó quinze anys fa que va estrenarse, y á pesar de que entre Barcelona y París la distancia no es molta, fins ara no hem tingut els barcelonins lo gust de saborejarla. ¿Per qué ha sigut aixó? Vajan á sapiguerho!... Encare que potser millor será que en lloch de ficarse en averiguacions y recordant alló de que «val mes tart que may,» ja que *Lakmé* es aquí aprofitin lo temps perdut y vajan á véurela desseguida.

La nova ópera—nova per nosaltres—del mestre Delibes es una verdadera joya musical. Fina, delicada, modelada ab aquella elegancia de la qual sols los francesos posseixen lo secret, *Lakmé* encanta desde 'l primer moment y s' apodera del auditori, deixantli al extinguirse l' última nota lo vehement desitj de tornarla á sentir.

L' acció 's desarrolla á la India entre la filla d' un sacerdot, un oficial inglés que s' enamora d' ella, lo pare de la noya que s' oposa á uns amors que considera sacrilechs y altres pochs personatjes més, que donan al conjunt una simplicitat que no es un dels menors atractius de l' ópera.

Sos números de música dignes de menció y que 'l públich celebra desde 'l primer día, son numerosos. Citarém com á mes notables, en el primer acte, lo preludi, l' aria de *Lakmé* y un hermosissim duo; l' aria de la protagonista y 'ls ballables del segon, y en el tercer acte la romansa de tenor y un altre duo, d' extraordinaria intensitat dramática.

Tocant á l' execució, cal donar la palma á la Sra. Huguet. Sense vacilar va otorgarli 'l públich en lo dia del estreno, y es precis confessar que va estar molt just. Feya anys que, ausent la distingida cantant de Barcelona, no haviam tingut lo gust de véurela en las taulas, y al sentir-la dijous, la trobarem convertida en una artista de cos enter, sobre tot en lo segon acte, en quina *aria* 's posa á una altura á la que sols logran elevarse las grans estrelles del art.

Lo Sr. Aragó desempenyá ab aplom lo paper de Sacerdot indi, fent gala de sas hermosas facultats, y contribuint no poch al bon éxit de l' ópera.

En quant al tenor, la circumstancia d' estar refredat lo Sr. Giannini fá que li concedim la benevolencia que 's mereix y que ja oportunament sollicitá del públich.

També foren aplaudits la Sra. Francini y 'ls senyors Puiggener y Oliver, com igualment los coros y la orquesta, que treballaren ab verdader *amore*.

Y deixém pel últim al insigne Goula, qu' en rigor mereix ser el primer y á qui sempre agrahirá Barcelona la satisfacció d' haver pogut sentir la hermosa ópera de Delibes.

Lakmé es sens dupte un conjunt de bellesas, pero conduhidas per la mágica batuta del director de orquesta, las bellesas semblan multiplicarse. No 's pot donar direcció més acabada que la que 'l nostre Goula ha donat a la inspirada partitura del mestre francés. Aixís ho reconegué 'l públich, aclamantlo y obligantlo a presentarse en escena infinitat de vegadas.

Aquests aplausos y aquestas aclamacions se repetirán sovint, porque—no temém equivocarnos—*Lakmé* 's farà molt.

TIVOLI CIRCO-EQUESTRE

El clown *Pippo* deu ser un filósoph de primera. Dilluns celebrava 'l seu benefici y per atreure al públich, ell ¿qué fá? Va y anuncia que regalará als concurrents, per medi del sorteig, 12 cuberts de duro *realisables* en un restaurant de la Rambla...

D' aixó se 'n diu estar a l' altura dels temps. En un país ahont las provisions s' están acabant a corre cuyta ¿qu' es lo únich que ha de preocuparnos? Las bessas.

—¡Molt bé, noy! Y que 's repeteixi sovint—dirán los agraciats.

L' estreno de *Un viaje en Méjico* estava anunciat per ahir. Veyám que tal será la nova pantomima.

N. N. N.

AUCA

LEMA: *Redolins sense ninots,
del ciclista Jaume Cots.*

Ab dolsa pau y armonía
'n Jaumet content vivía.
Mes ¡ay! vingué per disort
la gran moda del *sport*.
Moda que prengué increment
tot seguit entre 'l jovent.
Sobre tot las bicicletas,
tandems y altras... maquinetas,
Per 'xó quan menys ho pensém
atropellats ens veyém;
y va l' árnicia tan cara
pe'l gros consum que se 'n fa ara.
Per 'xó 's veuhen no sens pena
tan geperuts de... l' eskena.
Seguint donchs aytal corrent,
en Jaumet, cap plé de vent,
una *máquina* 's comprá
qu' encare 's té de pagá.
Un xicot apotecari
li ensenyava de pujarhi.
Un cop pujarhi sabia,
fe aná 'ls peus may conseguia.
Mes a copia de llissóns
y estripant molt pantalóns,
al cap de dos anys escassos,
ja sabia anar... de nassos.
Per quin motiu no volia
surtí al carré, may, de día.
Pero veyent als demés
com anavan pe'ls carrés,
fent aná 'l peus y pedals
lleugers com vol de pardals;
provehit de un botiquí,
en Jaumet volgué surtí.
¡... es... ni may hagués pensat
en fer semblant disharat!
Ja que com un Carnestoltas
al donar sis ó set voltas,
va fer caure una xicota,
que de ¡pillo! l' esbalota.
Y ell també, d' amagatotis

al fugir cau de bigotis,
causantli la tal cayguda
una banya molt aguda.
Pro com era tan tossut,
agafant molt resolut,
pe'l mánech la bicicleta
entrá dins una escaleta;
un cop allí ab molta manya
lográ curarse la banya

Estant llest, com una anguila
a la máquina s' enfila;
mes aixís que dona un vol,
¡paf! rellisca ab una col;
y cayent sota un tramvia,
tothom creya que 's moria
Per sort, lo cotxero aquell
va salvarlo del tropell;
puig lográ molt amatent,
fer pará 'l cotxe al moment.
O si no... ¡pobre xicot!
quan temps ha que fora 'l clot.
Un cop l' esglay fou passat,
en Jaumet molt enfadat,
demostrant que li sobrava
un valor que li faltava,
deixá impávits als amichs;
puig ab penas y fatichs,
va pujá a la bicicleta
y després d' una miqueta...
ja 'l tenim anant pe'l mon
ab un xiribech al front,
y 'ls pantalons de detrás
que semblavan un cedás.
Mes ab tot y aná ab rezel,
lo dimoni ó sant Miquel,
van fé que 'l pobre Jaumet
passant per un carré estret,
al tombá una cantonada
's ficá dins d' una entrada;

y la bicicleta y ell,
van causarne tal tropell,
que deixá fet un encant
un aparador molt gran.
Los vidres que va trencar
es difícil de contar.
Y per no tenir dinés
per pagarlos, está pres
ja fa més de set senmanas
havent perdut fins las ganas
dels bicycles y tricicles,
tandems y demés articles.
Per 'xó 'n Jaumet diu:
[«May més

LA GENT DEL MATADERO

Un matador popular.

MATADERO DE BARCELONA

Un animal en capella.

vull que 'm vegin pe'ls carrés
usant moda tan estranya.
¡Fora 'l ciclisme de Espanya. »

LLUIS SALVADOR.

Com haurán vist nostres lectors, la il·lustració del present número està consagrada a donarlos una idea del *Matadero General* de Barcelona, per medi de magníficas fotografias, fetas *expressament* pera LA ESQUELLA.

Avuy, que tant se paria del *Matadero*, en un sentit per cert no gayre *artístich*, casi resulta d'actualitat reproduhir y fer coneixe al públich lo lloch ahont diu que 's realisan las cosas, cosetas y cosassas de que ab tanta freqüencia s' ocupa la premsa local.

Lo Govern ha demanat al Ajuntament que veji si pot proporcionarli local suficient per douar alberch a 2,000 soldats dels que tornan malalts de Cuba.

Es bastant difícil que la Corporació municipal de Barcelona trobi de moment un edifici capás per 2,000 llits. Si quan va comensar la guerra s' hagués previst lo que havia de succelhir, s' hauria pogut mirar de construir un gran hospital, que serviria ara pels soldats y podria servir després pels paisans, dat que la miseria ha de ocasionar durant molt temps numerosas víctimas.

Ben mirat Espanya entera, després de las desastrosas aventuras que acabém de corre hauria de dividir-se en dos seccions:

Lo despullament.

(Fotografias especials de LA ESQUELLA)

—¡Issa!...

un hospital y un presidi. L' hospital per las víctimas y 'l presidi pels que las han causadas.

Y ara, tota vegada que no hi ha disponible l' hospital ab los 2,000 llits que de moment se necessita ¿no seria convenient buscarlo, sino per dintre de la ciutat, pels seus alrederors?

En terme de Sarriá hi ha dos grans colegis: el d' escolapis y 'l de jesuitas, edificis preciosos, cómodos, higiénichs y de gran capacitat. Ja fa temps que 's fan la competencia disputantse 'ls pensionistas. ¿No podrián fèrsela per algun temps disputantse als pobres soldats de la patria que tornan malalts de la guerra?

Veritat es que si ho fessin, deixarian de cobrar ricas mesadas, pero, en cambi, practicarian una de las mes hermosas obras de misericordia que la patria agraheix y 'l cel premia.

Ab tot y aixó ja 'm sembla que sento als directors de aquells grans establiments:

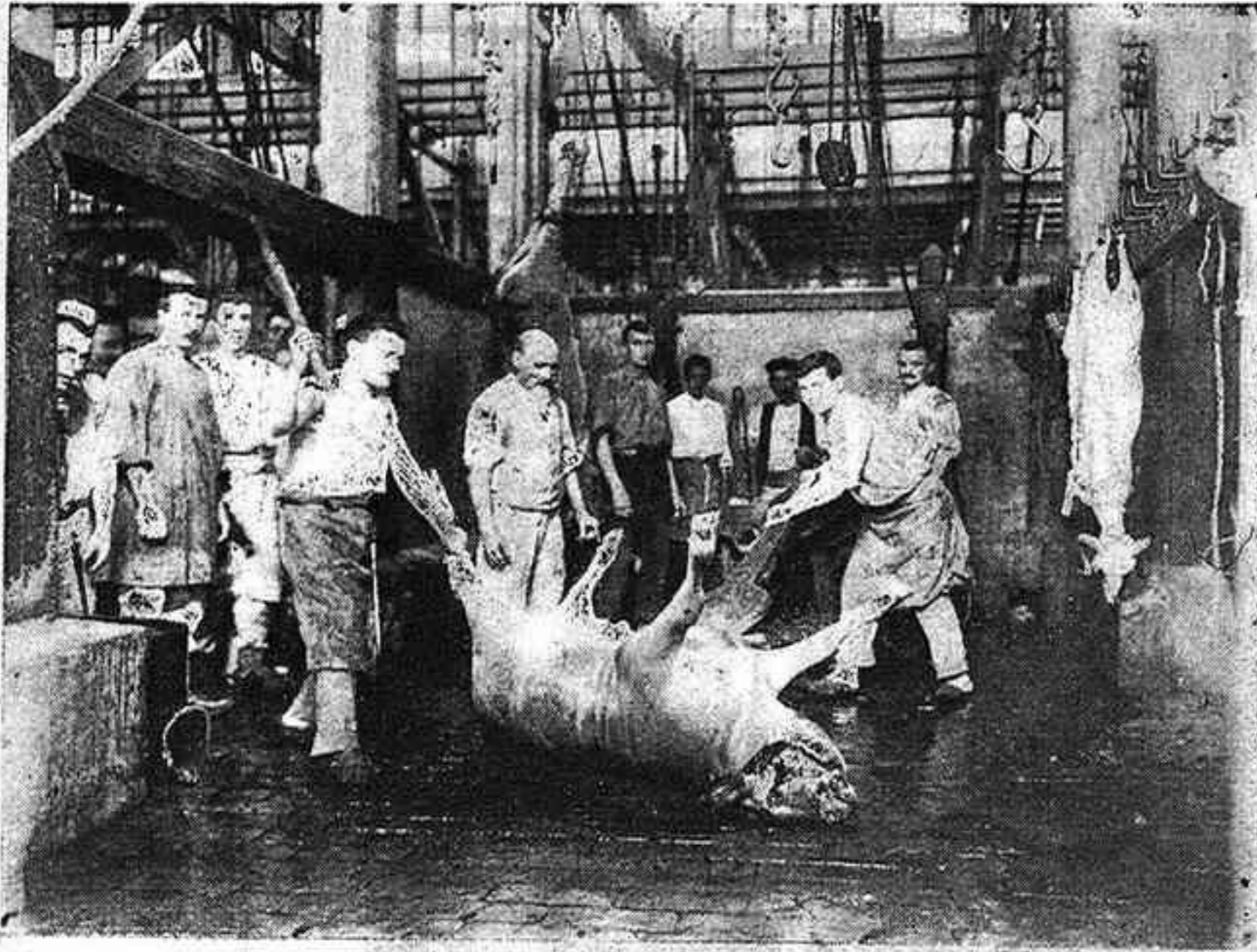
—LA ESQUELLA DE LA TORRATXA está molt de broma... ¡Ves a nosaltres que 'ns explica!... Si 'ls soldats tornan malalts de Cuba, que hi torniu... Si 's moren, que 's morin... Lo qu' es nosaltres en un y altre cas cumplirem la nostra missió... Ja 'ls ho dirém de missas.

Tant mateix, davant de l' actitut resolta dels consumidors, las empresas de gas, afluixan. La de 'n Lebón ha ofert rebaxar dos céntims dels sis d' excés que s' havia proposat cobrar, a conseqüencia de la carestia dels carbóns; y la Catalana s' ha ofert a rebaxarne quatre.

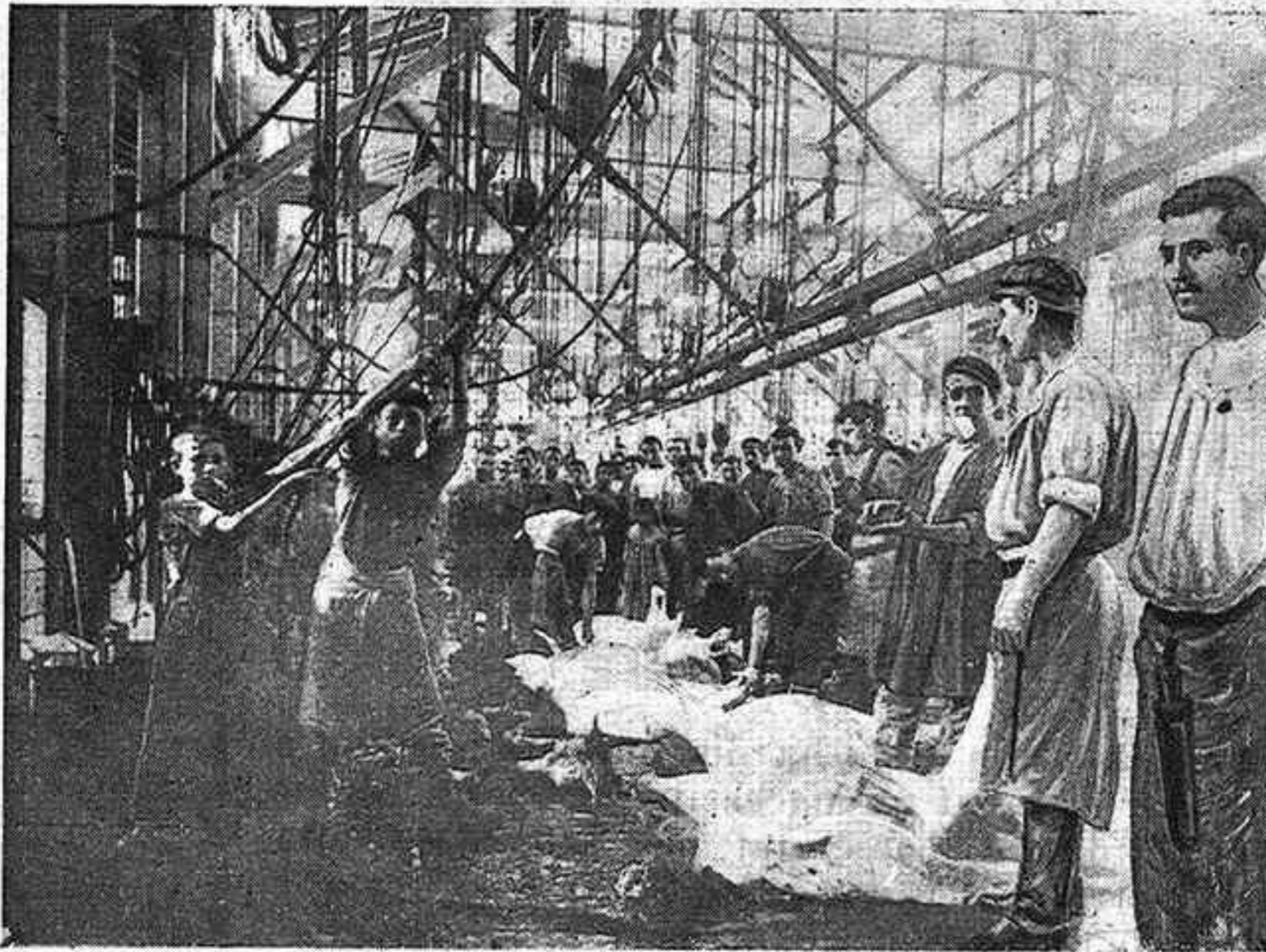
Lo millor per ellas y per tothom será que 's posin d' acort y que adoptin una y altra la suma de las rebaixas que individualment s' han proposat realisar. Dos de la una y quatre l' altra fan sis.

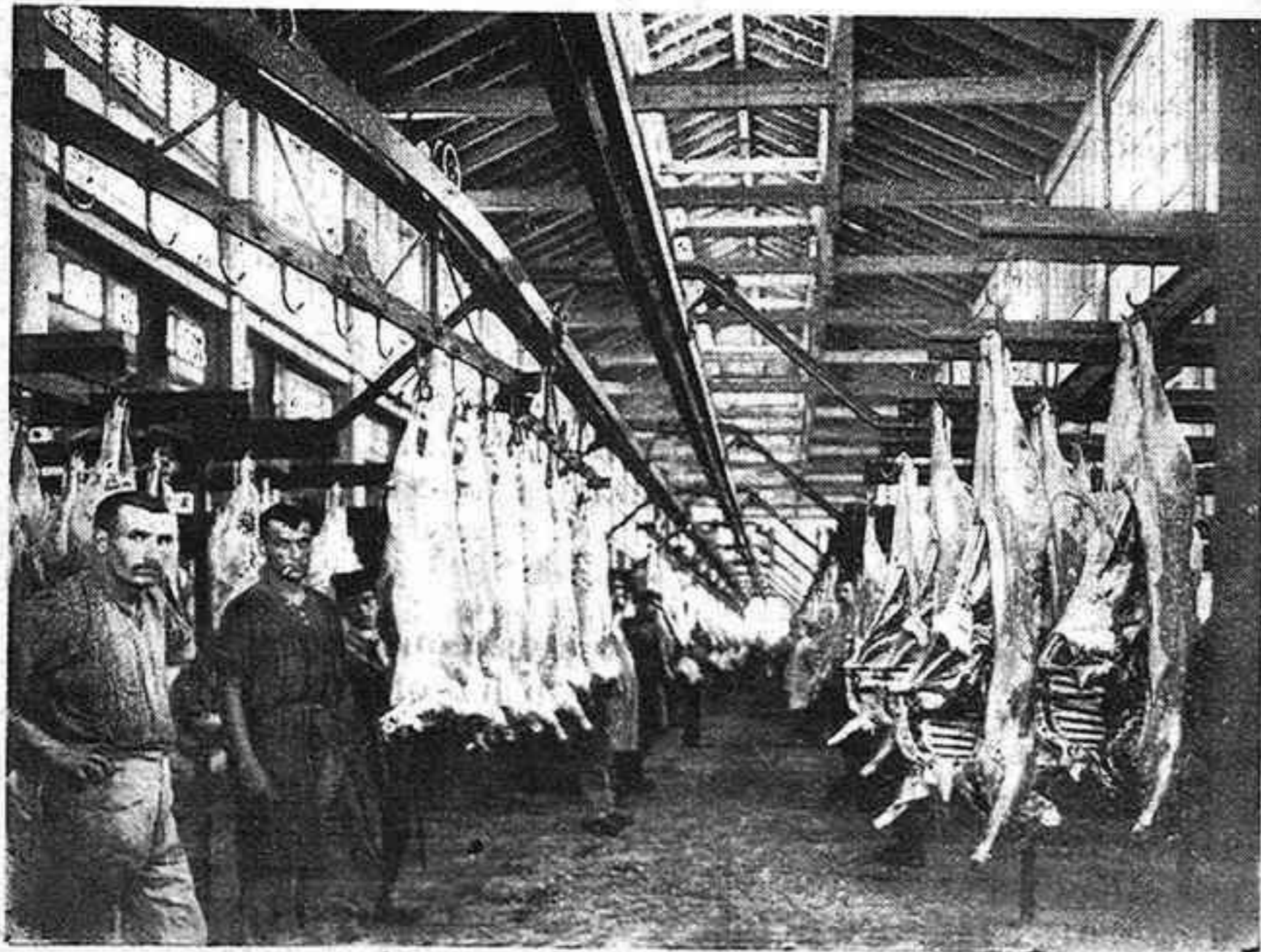
MATADERO DE BARCELONA

Després de degollat.

Un moment de descans.

(Fotografies especials de LA ESQUELLA)
Carn preparada.

Rebaixin los sis céntims del excés
y fet aixó, que no se 'n parli més.

* *

Per cert que *La Catalana* al fer pública la rebai-
xa dels quatre céntims s' ha valgut de uns anuñcis,
estampats en alguns periódichs, ab caràcters molt
grossos.

Com que 'l gas que serveix es tant dolent, deu
haverse dit:

—Suplím ab lletras grossas, lo que falta de llum.

Pero ni haventho fet aixís, el públich s' ha donat
per enterat.

Demá publicarà nostre company *La Campana
de Graciá* un número extraordinari de vuyt pagi-
nas, plenas de dibuixos de reputats artistes y de
traballs polítics y satírics en que 's parla de tot
lo que la vigent censura permet tocar.

Bo es que, en mitj de la atonia general, ressoni
de tant en tant una *Campana* que desperti als que
dormen.

Llegeixo:

«Algunos periódicos denuncian los despilfarros
que se observan en nuestra marina de guerra.

»Citan el caso del cañonero *Pilar* fondeado en el
puerto de Barcelona, donde lleva cuatro años sin
moverse, por tener las máquinas averiadas.

»El buque no navega, es cierto, pero andan los
sueldos de su dotación que por cierto es completa.»

De manera que 'l *Pilar* está *parat*, y la tripulació
completa menja?... Donchs be podém dir qu' está
en situació de *parada y fonda*.

Un contrast:

A Reims (Fransa) s' ha suicidat un nen de 14
anys, precipitantse dessota de un tren en marxa.

May ab mes rahó podía dir l' autor de *Los hijos
de Eduardo*:

«Esos niños precoces mueren pronto.»

* *

Pero per precocitat la del noy que en lo moll de
Sant Ramón va tirarse á l' aygua pera salvar á un
altre noy que havia caygut al mar.

Lo noy que s' ofegava tenía nou anys: lo seu sal-
vador no mes que set.

Y lográ extreure'l, entre l' admiració general dels
que presenciaren tan conmovedora escena.

Aquest fet ens fa concebir grans esperansas pel
porvenir, avuy que no veyém á un sol home que 's
llansi pera salvar á la pobre Espanya qu' está ab l'
aygua fins al coll.

Continúa 'l capítul dels contrastos.

Distints periódichs de Madrit s' ocupavan días en-
tera de la resolució presa per alguns mestres de la
provincia de Cuenca, que trobantse sense cobrar ja
fa molt temps varen telegrafiar al ministre partici-
pantli que 's veyan en la necessitat de tancar las
escolas pera dedicarse á cavar ó á demanar limosna.

Y en lo mateix número donavan compte de la *co-
gida* de 'n Mazzantini.

Ab la particularitat de que mentres als mestres d'
ensenyansa els hi dedicavan tres ó quatre ratllas, al
mestre en l' art de matar toros li consagravan col-
umnas enteras.

Dirán los tals periódichs que 'l públich s' interes-
sa mes per la desgracia de un torero, que per la si-
tuació dels mártirs de l' ensenyansa, com si lidiar
ab la fam y ab la miseria no sigués mil vegadas mes
compromés que havérselas ab un banyut de mes ó
menos lliuras.

MATADERO DE BARCELONA

Arrencant pells.

Pero, fins sent aixís, la prempsa que fomenta y halaga semblants inclinacions, en lloch de cooperar á la civilització, treballa activament en pro del foment de la barbarie.

Y vaja lo contrast final.

Se creu que en un mateix vapor arribarán á Espanya, 'ls restos de Colón y 'l general Blanco, lo darrer governador que ha tingut Cuba.

Tant se valdria dir que farán lo viatge junts lo principi y la fi de la dominació d' Espanya en lo continent americá.

O siga 'l primer cant de un poema épich y l' últim redolí de un' auca.

Diu un periódich:

«El Jurado ha declarado *desierto* el concurso realizado para la ejecución del tercer misterio de Dolor.»

Si al citat concurs s' hi varen presentar fins á setze projectes, no entench com lo Jurat podía declarar-lo *desert*.

S' entenen deserts els concursos als quals no s' hi presenta ningú. Pels deserts no hi passa *un alma*.

De manera que si 'ls escultors que enviaren sas obras al concurs han fet mala figura, 'l Jurat, al dir una cosa distinta de lo que 's proposava ha fet molt mala lletra.

Ab lo qual, lo tercer ministeri de dolor, ó siga la coronació d' espinas s' ha fet per partida doble. Los escultors han coronat á l' Art y 'l Jurat á la Gramática.

Ab motíu dels nous impostos, resulta que las matrículas y 'ls drets d' exámens de cada assignatura que 's cursin en las Universitats, li vindrán á costar á cada alumno 44 pessetas y 80 céntims.

De manera, que las carreras científicas y literarias van á ser, desd' ara, patrimoni exclusiu dels fills de familias acomodadas.

En quant als pobres se 'ls reserva un' altra carrera: la de las armas, en calitat de soldats rasos, tenint per tot porvenir una tísia, una anémia ó be una disenteria.

No 's podrá dir, donchs, que á Es-

panya no tinga senyalat cada hù 'l camí que li correspon.

Jo no sé si aquesta ley anirá extenentse: de moment s' ha posat en planta á Odessa, ciutat de Russia.

Se tracta de fomentar los enllassos matrimoniales, y al efecte s' ha establert un impost progressiu sobre 'ls solters á partir de sos 25 anys: quants mes anys van cumplint major augment experimentan las quotas del impost.

Y las cantidades recaudadas ¿en qué dirían que s' emplean? En dotar á las solteras, també en forma progressiva, es á dir: concedint major dot á las que han permanescut mes temps suspirant pel matrimoni.

Si ab l' adopció de unas midas tan radicals, quedan encare solters á Odessa, bé podrá dirse que son enemichs del sant sagrament per activa y per passiva, no moventlos ni la xurriacada del impost, ni la lleminadura del dot.

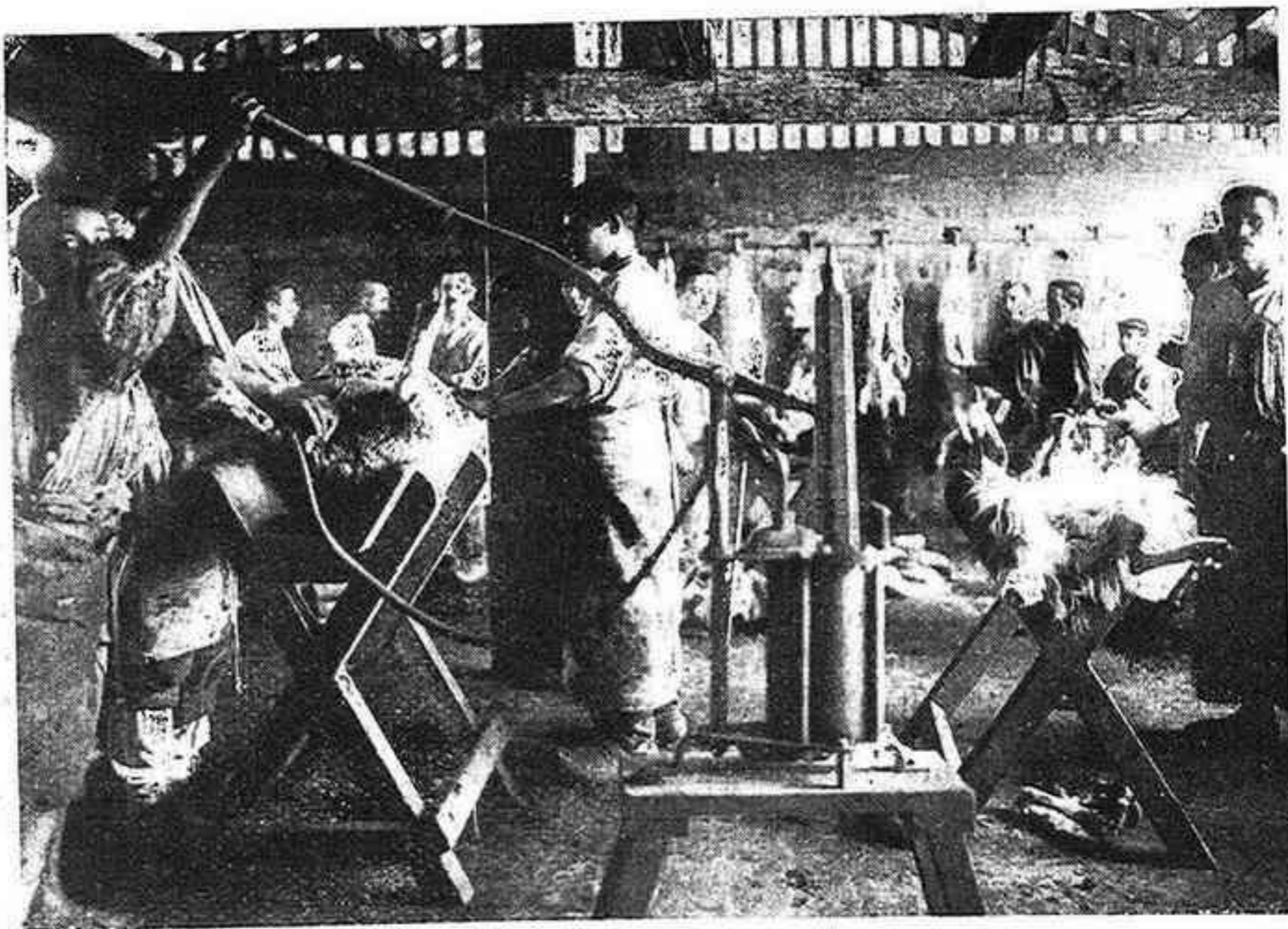
En lo saló de un balneari, després de una conversa en la qual un *latero* ha fet tot el gasto:

—¿No 'us sembla—diu un—que aqueix bon senyor, quan parla s' escolta una mica massa?

—No ho creguis pas—li respon un amich fent un gran badall—si s' escoltés parlar, s' adormiria.

CANSONETA

Lo primer jorn que 't vegi
vida meva
vida meva
lo primer jorn que 't vegi
vida meva, quín sufrí!
Puig vaig sentir de l' amor

(Fotografias especiales de LA ESQUELLA)

En la quadra dels bens.

MATADERO DE BARCELONA

Tripería y menuts.

(Fotografía especial de LA ESQUELLA)

flama; intensa
flama intensa
puig vaig sentir de l' amor
flama intensa dintre 'l cor.

Desde llavors vinch somniant
besos dolços
besos dolços
desde llavors vinch somniant
besos dolços que 'm vas dant.

Y orgullós del amor teu
benehía
benehía
y orgullós del amor teu
benehía ab goig á Deu.

Vaig passar somniant dos anys
sens calmar-se
sens calmar-se
vaig passar somniant dos anys
sens calmar-se mos afanys.

Per fi avuy tos ulls m' han dit
que m' aymavas
que m' aymavas,
per fi avuy tos ulls m' han dit
que m' aymavas ab neguit.

Per aixó canto á pleret
salto y ballo
salto y ballo
per aixó canto á pleret
salto y ballo satisfet.

Ja que tos ulls ho han xerrat
sempre estimam
sempre estimam
ja que tos ulls ho han xerrat
sempre estimam de bon grat.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Acudits

En Carlets que presumía d' autor sense serho, participava, plé d' entusiasme, á un amich seu, que prompte li veuria estrenar un drama.

—La idea ja la tinch!—exclamava ab ayre de triunfo.

—Donchs ja tens lo principal—deya l' amich.—
¿Y quína es la idea?

—Home, veurás... per ara, l' idea de ferlo.

QUIMET MALLEU.

Un pare; está renyant al seu fill, qu' es un xaval molt través.

—El día que 't sento , torná á mentir, sabrás qui soch.

Lo xaval acota 'l cap.

MATADERO DE BARCELONA

—¿Qui te n' ha ensenyat de dir mentidas?—pregunta 'l pare.

Y 'l nano respon ab molta sanch freda:

—Vosté, que quan el demanan, fa dir que no es á casa.

Lo gueto mitj confós: —Veurás.... tú fes lo que 't dich, y ab lo que faig no t' hi figuis

C. G. REDEMBACH.

A cal rellotjer:

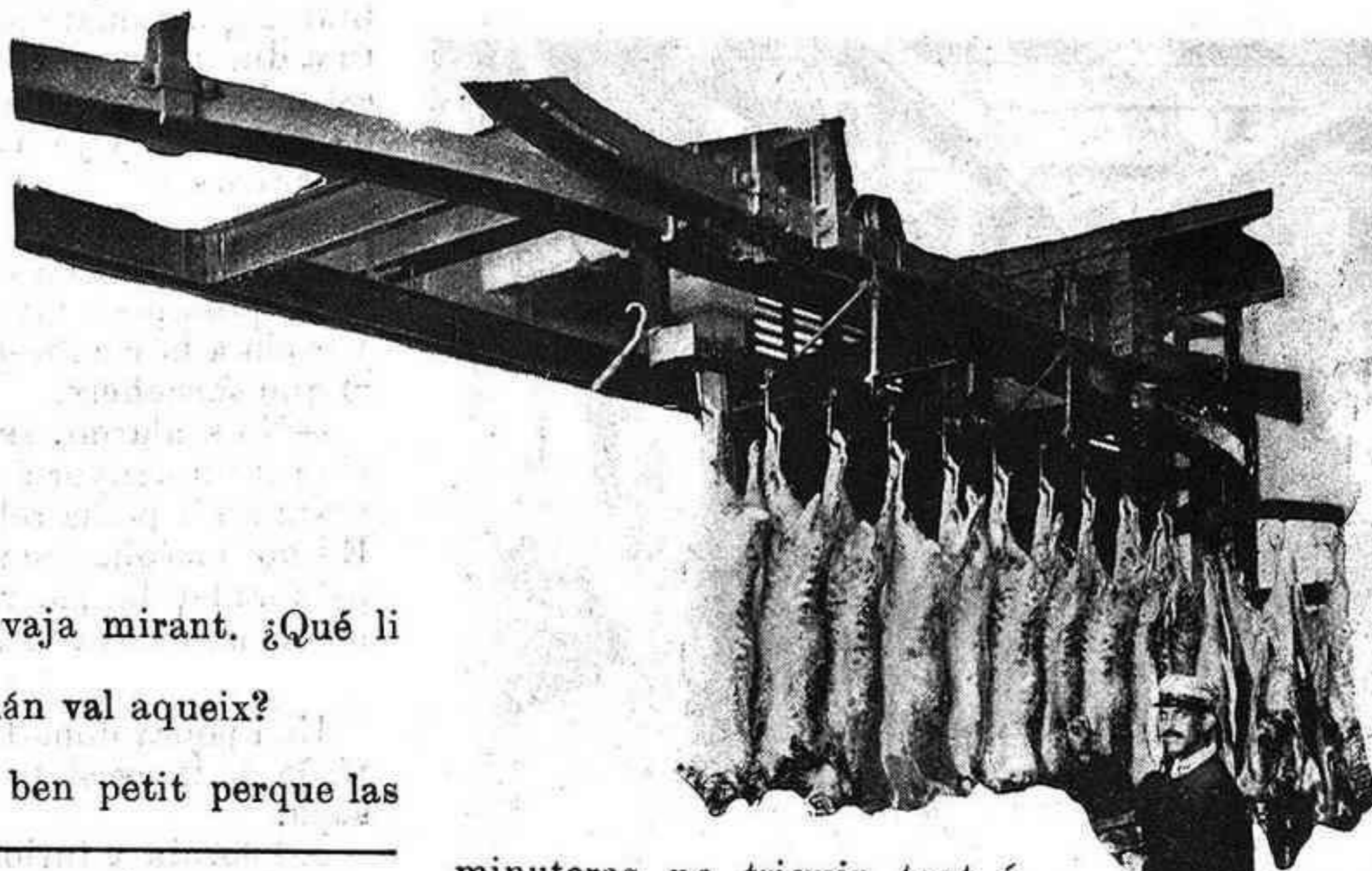
—Qué tindria un rellotje?

—Ja ho crech: assentis y vaja mirant. ¿Qué li sembla aquest?

—¡Uy! es massa gros.... ¿Cuán val aqueix?

—Aquest es de senyora.

—No hi fa pas res: el vull ben petit perque las

minuterias no triguin tant á donar la volta y las horas siguin mes curtas.

VICTET.

Un Tenorio darrera de las donas havia perdut la salut y 'ls quartos.

—Ja veus en quin estat te trobas!....—li deya un amich.

—A l' última miseria!.... ¿Y qui 't creus que 'n té la culpa?

—Tú: perque si no t' hagués agradat tant el sexo *débil*...

—Tens molta rahó... Si no m' hagués agradat tant el sexo *débil*, ara no estaria morintme de *debitat*.

M. MASQUET RASCLE.

Un pare 's presenta á una escola de párvuls acompanyat de un fill seu.

Després de haver convingut en lo preu, y ja á punt de despedirse, diu al mestre:

—Espero que á n' al noy li ensenyará tot lo necessari.

—Ah, si: y molt mes de lo necessari—contesta l' infelís mestre, mostrantli 'ls pantalons foradats.

LO BAPTISTA.

—Escolti porter: sabría dirme si 'l Sr. Tomás del segon pis es fora?

—Si senyor.

—Y no sab cuán tornaré?

—Aixó si que no li puch dir. Fa tres días que varen enterrar.

R. SOGAS.

À UNA ROMÀNTICA

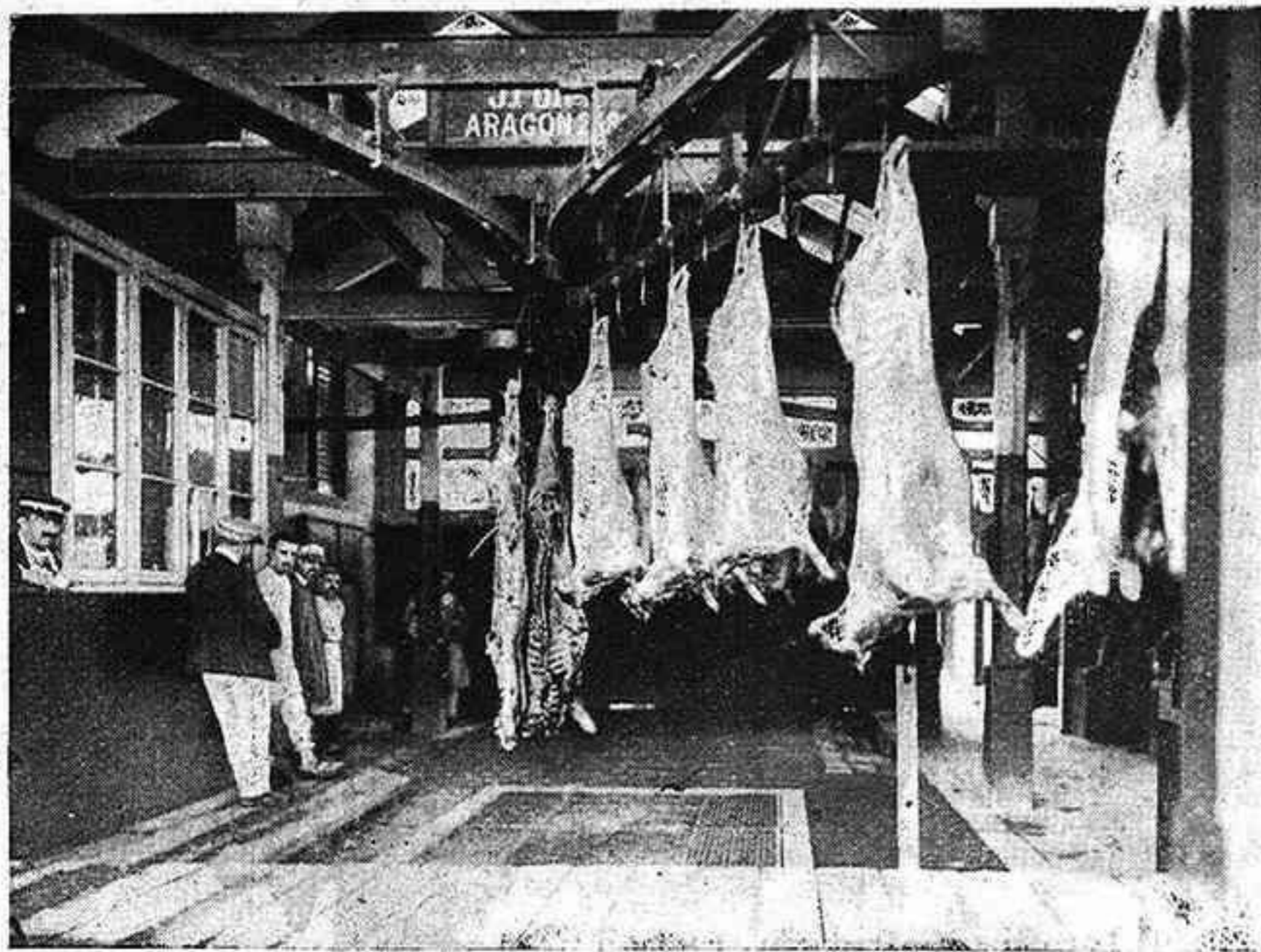
Quan en lo bell mes de maig
brilla l' aurora-riallera
y entonan los rossinyols
desde sos nius dolsas queixas
y esclata en son cálzer pur
la matisada floreta
y s' ouhen cantar los galls
y s' ouhen cantar las merlas

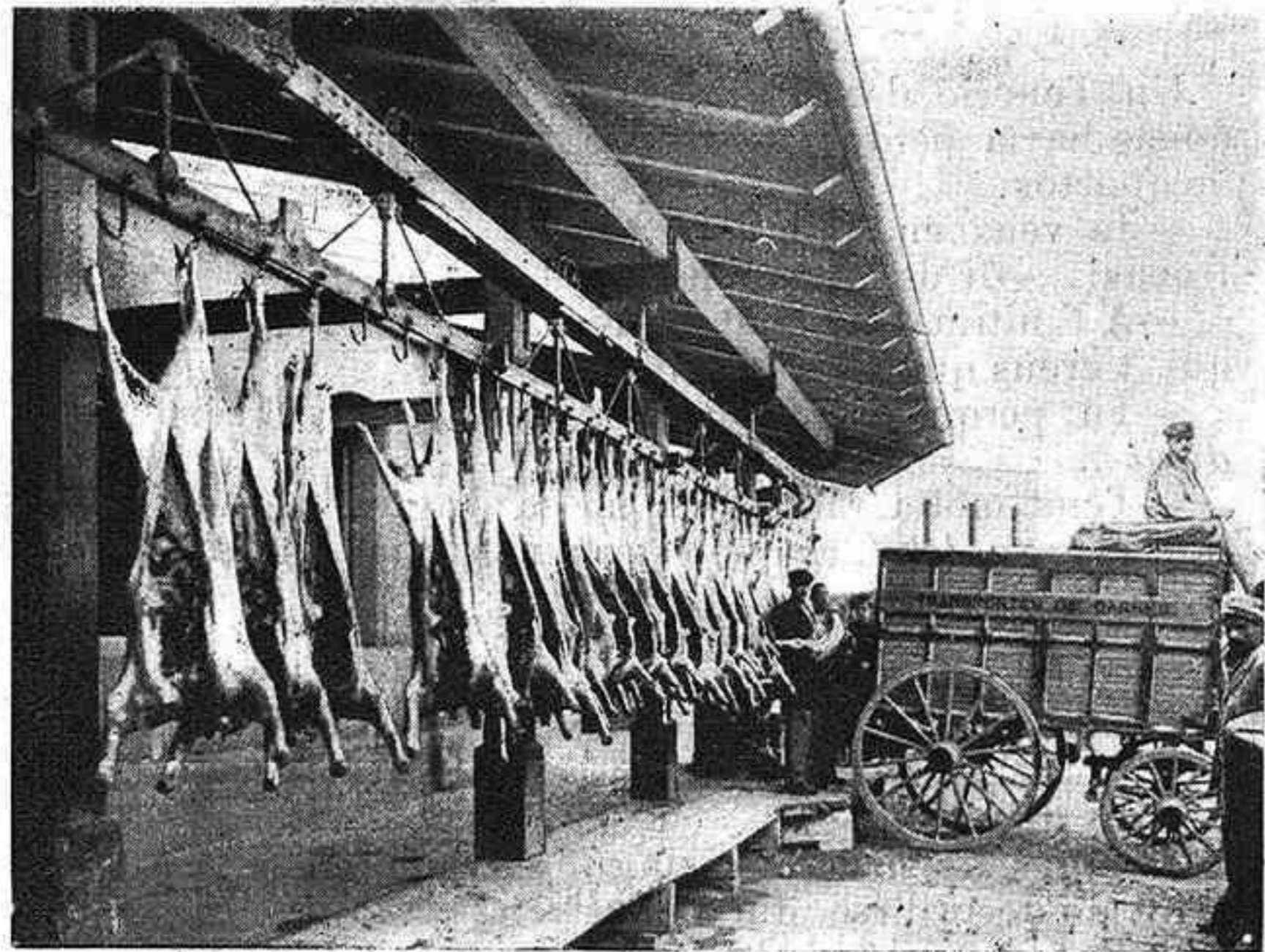
(Fotografias especiales de LA ESQUELLA)

Un matador,

MATADERO DE BARCELONA

La báscula.

(Fotografias especiales de LA ESQUELLA)
Un carro de transport.

y refresca la rosada
los brins tendres de las herbas,
y tot murmurant lo riu
atravessa valls y serras....
tu roncas de un modo tal
que ni un moment dormí 'm deixas.

UN TREMPOLÍ DE TREMP.

QUENTOS

Un eco dels Estats Units.

Al despedirse dels seus feligresos un pastor protestant resident en una petita població del Nort-América, va ferlos la següent plática:

«Germans meus: la nostra separació no ha de ser penosa per tres rahons. La primera: porque no m'estimeu. La segona: porque no us estimeu entre vosaltres. Y la tercera y última: porque 'l Senyor tampoch vos estima.

»Si m'estimessiu, m'hauriau pagat el sou d'aquests dos anys. Si 'us estimessiu, hauria jo celebrat alguns matrimonis més dels que s'han efectuat durant la meva permanencia aquí Y si Deu vos estimés hauria cridat á la seva santa gloria á molts de vosaltres, y jo hauria cobrat un gran número de funerals.»

Lo senyora está en lo seu quarto de bany.

De prompte sent remor en l'habitació immediata y crida á la cambrera porque li expliqui la causa de lo que succeheix.

—No s'alarmi, senyoreta—diu la cambrera.—Ha vingut un senyor á qui no coneix, y li he dit que vosté no 'l podia rebre porque estava á n' al bany. Ell no 'm volia creure, y jo que sí l'he fet mirar pel foradet del pany. Llavoras ha vist qu'efectivament, no estava visible y se'n ha anat.

Una pobra dona troba al seu marit tombat á l'entrada de la escaleta de casa seva borrarxo com una sopa.

Adolorida y furiosa al mateix temps, li diu:

—Gandul, mes que gandull.... A n'aquest pas no acabarás fins á presiri.

A lo qual contesta 'l borrarxo ab molta flemma:

—No ho creguis.... á n'aquest pas no 'm mouré d'aquí.

Entra en una tertulia una senyora jova y hermosa, qual marit va morir cosa de un mes enrera.

—¡Y qué contenta está la Lluisa desde que ha enviadat!—diu una amiga.

—Es muy natural—li respón un castellá.—Luisa está ahora en pleno *luto* de miel.

En una fonda barata.

Un poeta, després de tractar inútilment de partir un *biftech* romp á plorar.

—Ay, ay ¿qué té? ¿Perque plora?—li pregunta 'l camarer.

Y 'l poeta li respon:

—Vull veure si plorant logro *enternirlo*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

DE CASSERA

—Doble-terça-quarta, corra, baixam la total aviat, que veig que avuy fa bon dia y me'n vull aná á cassar. Entretant pendré una *dugas-tercera-quart* d'anissat, y així agafaré mes forsas per matar cunills, pardals, y tot lo que se'm presenti al tret.

—Bé, primera-quart. Pero escolta. Ara no fassis cassant, algun disbarat.

—No tingas por, *Tersa doble-quarta*, que jo sempre vaig ab cuydado; jo no casso sino lo que 'm surt al pas. Com las guatllas passen altas, no las veig y menys pinsans, no mes tiro á las gallinas que veig á correr pel camp

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

DEMA DIVENDRES

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

La situació.—Los que 'n tenen la culpa.—¿Qué fan á Filipinas?—Lo nostre porvenir
Lo que hem tret de la guerra.—Lo que hi hem deixat.

◆ Dibuijos de M. MOLINÉ ◆ JOSEPH LLUIS PELLICER ◆ R. MIRÓ ◆
8 planas | Text dels habituals redactors y col·laboradors | 10 céntims

ARTE DE HABLAR BIEN FRANCÉS

En ocho días y sin maestro se aprende la verdadera pronunciación según las reglas de la Academia francesa.

Precio 2 pesetas — NOVISIMO MÉTODO POR J. COSTE — Precio 2 pesetas

DICCIONARIO

ESPAÑOL-FRANCÉS Y FRANCÉS-ESPAÑOL

POR M. NÚÑEZ DE TABOADA

Dos tomos encuadernados en percalina Ptas. 10.

OBRAS COMPLETAS

DE

RAMÓN DE CAMPOAMOR

Tres tomos encuadernados Ptas. 10.

ANUARIO DE LA EXPORTACIÓN

CON

Aranceles de Aduanas de diferentes países, tarifas internacionales de transportes por ferrocarril, y estadística general del comercio Exterior de España, etc., etc.

POR A. GATASÚS

Un tomo en 4.º encuadernado Ptas. 12'50.

TARJETAS

POSTALES

Con vistas de edificios y sitios pintorescos.

Colección de 20 tarjetas Ptas. 1'50.

10 céntimos una.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de corren, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebairas.

MATADERO DE BARCELONA

Lo personal de la casa.

(Fotografia especial de LA ESQUELLA)

ó als gossos de las masías
que m' entrebancan lo pas,
y 'm penso que són las llebras
ó 'ls cunills que vaig buscant.
Pero aquí m' entretinch massa
y perdo 'l temps.

—Adiós, Jan;
Deu fassi que quant retornis
portis.... ben senser lo nas.

J. CONSÓM VEYÀM.

II

—¡Qu' es lo que tens per fe aquest hu!
—Es que l' Anton lo tot m' ha pres
y si la mare dos-invers pega...
—¿Y per' xó?—Sí, per aixó hu-tres.

PEPET DE L' ALA.

MUDANSA

ANUNCI

En lo carrer de 'n Total, se llogarà
un home per netejar un tot, donant-
li un bon tot. Per mes detalls car-
rer del Total, n.º tot, primer pis.

INTRINGULIS

. au . e . io

Sustituir los punts ab lletres de modo que diguin un nom
d' home.

B. ELÍAS.

TRENCA-CLOSCAS

ADELA RAMS SULES

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo
titul d' un drama catalá.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9—Los tafanés.
- 1 8 9 7 3 7 8 9—Los sabatés.
- 1 8 7 8 7 8 9—A la olla.
- 1 5 6 7 8 9—Las senyoras ne portan.
- 4 8 7 3 7—Animal domésthich.
- 7 3 7 8—Ma germana n' es.
- 4 8 9—A las botigas ne gastan.
- 7 5—Tractament de amich.
- 6—Consonant.

FONDEVI.

GEROGLIFICH

:: + K K
AT AT

T E R S

J. TORRENT Y M.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.